

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 37344/11

Sultan KARAOĞLAN ve diğerleri/Türkiye

Başkan

Péter Paczolay,

Hâkimler

Gediminas Sagatys,

Stéphane Pisani,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Dorothee von Arnim'in katılımıyla,
Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde bulunan ve üç Türk vatandaşının ("başvuranlar") - başvuranların listesi ve ilgili açıklamalar ekte bulunan tabloda yer almaktadır - 3 Nisan 2011 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu 37344/11 no.lu başvuruyu,

Sözleşme'nin 2. maddesi açısından yapılan şikâyetin, Türkiye Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi nezdinde vekâleten görevli Aysun Akceviz tarafından temsil edilen Türk Hükümetine ("Hükümet") bildirilmesine ve başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olarak açıklanmasına ilişkin kararı,

Tarafların görüşlerini dikkate alarak,

Gerçekleştirilen müzakerelerin ardından, aşağıdaki kararı vermiştir:

DAVANIN KONUSU

1. Başvuru, 4 Nisan 2009 tarihinde düzenlenen bir gösteri sırasında başvuranların iki yakınının ölümüyle ilgilidir.
2. Birinci ve üçüncü başvuranlar Sultan Karaoğlan ve Abdurrahman Karaoğlan, Mahsum Karaoğlan'ın ebeveynleridir.
3. İkinci başvuran Perihan Dağ, Mustafa Dağ'ın dul kalan eşidir.
4. Başvuranların iki yakını Mahsum Karaoğlan ve Mustafa Dağ'ın da bulunduğu yaklaşık 7.000 kişi, 4 Nisan 2009 tarihinde, PKK (Kürdistan İşçi Partisi, silahlı terör örgütü) liderinin doğum gününü kutlamak amacıyla Halfeti ilçesine (Şanlıurfa ili) gelmişlerdir.
5. Göstericiler ile güvenlik güçleri arasında çıkan çatışmalar sırasında, 29 görevli ve 15 sivil yaralanmıştır. Yaralananlar arasında başvuranların iki yakını, Mahsum Karaoğlan ve Mustafa Dağ da bulunmaktaydı. İlgililer, hastaneye nakledilirken yaralanmalarından dolayı hayatını kaybetmişlerdir.

A. Ceza Soruşturması

6. Konuyla ilgili derhal resen bir ceza soruşturması açılmıştır.
7. Yapılan otopsilerin ardından, Mahsum Karaoğlan'ın delici bir nesnenin yol açtığı travma sonucu hayatını kaybettiği sonucuna varılmıştır.
8. Ayrıca, Mustafa Dağ'ın, ateşli silahla yaralanması sonucu kafa tasında meydana gelen kırık nedeniyle hayatını kaybettiği tespit edilmiştir.
9. Mahsum Karaoğlan'ın ebeveynleri olan Sultan ve Abdurrahman Karaoğlan, 29 Haziran 2009 tarihinde, Birecik Cumhuriyet Savcılığına şikâyetle bulunmuşlardır. Ebeveynler, oğullarının Devlet görevlileri tarafından kasten öldürüldüğünü ileri sürmüşlerdir.

10. Belirtilmeyen bir tarihte, ikinci başvuran Perihan Dağ da şikâyetle bulunmuştur. Perihan Dağ, Mustafa Dağ'ın bir cinayet mağduru olduğunu iddia etmiştir.

1. Başvuran Perihan Dağ'ın Şikâyeti Hakkında

11. İkinci başvuran Perihan Dağ'ın avukatı, 7 Nisan 2010 tarihinde, Cumhuriyet savcılığına yazı göndermiştir. Bu yazı aşağıdaki şekildedir:

“(…) Olay üzerinden 1 yıl geçmesine rağmen savcılığınızca etkin bir soruşturma yürütülmemiştir. Şüpheli sıfatı ile bir kişinin dahi ifadesi alınmamıştır. Söz konusu olay tarihinde ve mahallinde görev yapan güvenlik güçlerinin ve amirlerinin isimleri dahi (...) sorulmamıştır. (...) görüntü kayıtları bir bilirkişiye gönderilerek (...) kişilerin tespiti için bir bilirkişi incelemesi dahi yapılmamıştır.”

2. Sultan Karaoğlan ve Abdurrahman Karaoğlan'ın Şikâyeti Hakkında

12. Birinci ve üçüncü başvuranlar Sultan Karaoğlan ve Abdurrahman Karaoğlan'ın avukatı da 27 Eylül 2010 tarihinde, Cumhuriyet savcılığına başvurmuştur. Avukat, aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır:

“(…) Yaşanan olayın üzerinden uzun süre geçmiş olmasına rağmen henüz sorumluların bulunmamış olması, (...) sorumluların bulunmasına yönelik etkin bir soruşturmanın yürütülmediğini göstermektedir.”

3. Ceza Soruşturması Dosyasına Eklenen Son Delil Unsurları

13. Soruşturma dosyasına eklenen son iki delil unsuru aşağıdaki şekildedir:

– 24 Aralık 2015 tarihinde, olayların gerçekleştiği tarihte görevde bulunan kamu görevlilerinin isimleri savcılığa iletilmiştir;

– 19 Ekim 2017 tarihinde, İstanbul Adli Tıp Kurumu, göstericilere karşı gaz bombası kullanılmasının yasaya uygunluğu konusunda karar verme yetkisinin bulunmadığını Cumhuriyet savcılığına bildirmiştir.

14. Cumhuriyet savcılığı, 13 Ağustos 2018 tarihinde, bu yasaya uygunluk meselesine yanıt verebilecek uzmanların listesinin kendisine iletilmesini halen beklemekteydi.

B. Başvuranlar Tarafından Başlatılan Diğer Yargılamalar

1. Başvuranlar Sultan ve Abdurrahman Karaoğlan Hakkında

15. Başvuranlar, 25 Kasım 2009 tarihinde, maruz kaldıkları kanaatine vardıkları maddi ve manevi zararın tazmini için idare mahkemelerinde tam yargı davası açmışlardır.

16. Danıştay tarafından karar düzeltme taleplerinin reddedilmesinin ardından, 27 Nisan 2017 tarihinde, başvuranların açtıkları dava nihai olarak reddedilmiştir.

17. İlgililer, 1 Ağustos 2017 tarihinde Anayasa Mahkemesine başvurmuşlardır. Özellikle, Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edilmesinden şikâyetçi olmuşlardır.

18. Anayasa Mahkemesi, 15 Ocak 2020 tarihinde, Sözleşme'nin 2. maddesi açısından sunulan şikâyetin kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi, ihtilaf konusu ceza soruşturmasının halen derdest olduğunu ve başvuranların kendisine söz konusu soruşturmaya ilişkin herhangi bir belge sunmadıklarını ya da soruşturmanın ilerleme durumu veya etkisizliği hakkında en ufak bir açıklamada bulunmadıklarını tespit etmiştir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi, ilgililerin iç hukuk yollarını tüketmedikleri sonucuna varmıştır.

2. Başvuran Perihan Dağ Hakkında

19. Başvuran, 29 Eylül 2015 tarihinde, maruz kaldığı kanaatine vardığı maddi ve manevi zararın tazmini için Şanlıurfa idare mahkemesinde tam yargı davası açmıştır.

20. Bu dava, 18 Şubat 2016 tarihli bir kararla, süresinden sonra açıldığı gerekçesiyle reddedilmiştir.

21. Danıştay, 26 Aralık 2018 tarihli bir kararla, itiraz edilen kararı onamıştır.

22. Bununla birlikte, karar düzeltme aşamasında, Danıştay kararını gözden geçirmiş ve 18 Şubat 2016 tarihli kararı bozmuştur.

23. İdare mahkemesi, 25 Şubat 2021 tarihinde, başvuranın esas hakkındaki davasını reddetmiştir.

24. Başvuran, 3 Mayıs 2021 tarihinde, 25 Şubat 2021 tarihli kararla ilgili temyiz başvurusunda bulunmuş ve yargılamalar 24 Haziran 2021 tarihinde, Danıştay önünde başlatılmıştır.

25. Başvuran, 7 Temmuz 2023 tarihinde, yargılama halen derdest iken, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur. Yalnızca idari yargılamanın süresinden şikâyetçi olmuştur.

26. Anayasa Mahkemesi, 6384 sayılı Kanun ile kurulan Tazminat Komisyonu önünde açılan tazminat yolunun tüketilmediği gerekçesiyle bireysel başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

27. Perihan Dağ, hayatını kaybeden eşinin yaşam hakkına ilişkin olarak Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunmamıştır.

C. Şikâyetler

28. Başvuranlar, Sözleşme'nin 2 ve 13. maddelerinin ihlal edilmesinden şikâyetçi olmakta ve yakınlarının güvenlik gücü mensupları tarafından öldürüldüklerini ve bu ölümlerle ilgili herhangi bir etkili soruşturma yürütülmediğini iddia etmektedirler.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ

29. Mahkeme, başvuranların, Sözleşme'nin 2 ve 13. maddeleri açısından, bir yandan Devlet görevlilerinin ölümcül güç kullanmasından şikâyetçi

olduklarını ve bunun 2. maddenin 2. fıkrası anlamında haklı ve kesinlikle gerekli olmadığı kanaatine vardıklarını, diğer yandan ise davaya ilişkin olay ve olguların ardından açılan ceza soruşturmasının etkisizliğinden şikâyet ettiklerini gözlemlemektedir. Davaya ilişkin olay ve olguların hukuki nitelendirmesi konusunda takdir yetkisine sahip olan Mahkeme, içtihadını ve başvuranların şikâyetlerinin niteliğini göz önünde bulundurarak (bk. örneğin, *Molla Sali/Yunanistan* [BD], no. 20452/14, § 85, 19 Aralık 2018 ve *S.M./Hrvatistan* [BD], no. 60561/14, § 243, 25 Haziran 2020), başvuranlar tarafından sunulan şikâyetlerin Sözleşme'nin yalnızca 2. maddesi açısından incelemenin uygun olduğu kanaatine varmaktadır.

30. Mahkeme, Hükümetin, özellikle iç hukuk yollarının tüketilmediğine ilişkin birçok kabul edilemezlik itirazı ileri sürdüğünü tespit etmektedir; bunlar arasında idare mahkemeleri önündeki tazminat davası ve Anayasa Mahkemesi nezdindeki bireysel başvuru da bulunmaktadır.

31. Mahkeme, başvuran tarafın, Hükümet tarafından ileri sürülen iddialara yanıt vermediğini tespit etmektedir.

32. Mahkeme, öncelikle tazminat davası üzerinde durmasına gerek olmadığını, bu davanın, yalnızca ceza soruşturmasının söz konusu ölümlerin meydana geldiği koşulları yeterince kesin bir şekilde tespit etmesine imkân vermesi hâlinde dikkate alınabileceğini belirtmektedir (*Mustafa Tunç ve Fecire Tunç/Türkiye* [BD], no. 24014/05, § 133, 14 Nisan 2015). Somut olayda, bu türden bir durum söz konusu değildir, zira dosyadaki delil unsurları göz önünde bulundurulduğunda, adam öldürme iddiası en azından savunulabilir olarak kalmaktadır.

33. Anayasa Mahkemesi nezdinde yapılan bireysel başvuru için durum farklıdır. Bu bağlamda, dosyadan, soruşturma prosedürünün *ilk bakışta (a priori)*, en azından 13 Ağustos 2018 tarihine kadar somut herhangi bir sonuç vermediği anlaşılmaktadır; zira başvuranlar, soruşturmanın sonraki ilerleme durumu hakkında Mahkemeyi bilgilendirmemişlerdir.

34. Burada, soruşturmanın etkinliğine ilişkin bir mesele söz konusuydu. Bu mesele, Sözleşme'nin 2. maddesinin esas yönüyle ilgili konular gibi, Sözleşme'nin 35. maddesinde yer alan iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralının amaçları doğrultusunda (bk. *Uzun/Türkiye* (k.k.), no. 10755/13, §§ 52, 62 ila 64 ve 69, 30 Nisan 2013), 23 Eylül 2012 tarihinden itibaren bu tür şikâyetleri inceleme yetkisine sahip olan Anayasa Mahkemesine sunulması gereken bir konuydu.

35. Şüphesiz, iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralı, ilke olarak, başvurunun sunulduğu tarihte değerlendirilmekte, ancak bu kural, bir davanın özellikleriyle haklı gösterilebilecek istisnai durumları kabul etmektedir (bk. *Demopoulos ve diğerleri/Türkiye* (k.k.) [BD], no. 46113/99 ve diğer 7 başvuru, § 87, AİHM 2010).

36. Mahkeme, bu bağlamda, Sözleşme'nin 2 ve 3. maddelerine ilişkin şikâyetlerle ilgili davalar kapsamında, Hükümet tarafından somut olayda ileri sürülen istisnaya benzer bir istisnayı daha önce incelediğini hatırlatmaktadır. Mahkeme, bazı davalarda bu istisnayı reddetmiştir (Sözleşme'nin 3. maddesiyle ilgili olarak, *Şükrü Yıldız/Türkiye*, no. 4100/10, §§ 42-45, 17 Mart 2015 ve Sözleşme'nin 2. maddesine ilişkin olarak, *Öztünç/Türkiye*, no. 14777/08, §§ 50-60, 9 Şubat 2016). Mahkeme, bu davalarda, iç hukuk yollarının tüketilmesinin başvuruların yapıldığı tarihte değerlendirilmesi gerektiği ve sonuç olarak başvuruların Anayasa Mahkemesine başvurmakla yükümlü olmadıkları sonucuna varmak için, söz konusu başvuruların ilk olaydan birkaç yıl sonra yapılmış olmasını dikkate almıştır (*Şükrü Yıldız* davası için yaklaşık dokuz yıl ve *Öztünç* davası için yirmi dört yıla aşkın bir süre). Mahkeme, *Sıdika İmren/Türkiye* (no. 47384/11, §§ 49-51, 13 Eylül 2016), *Mızrak ve Atay/Türkiye* (no. 65146/12, § 46, 18 Ekim 2016) ve *Müftüoğlu ve diğerleri/Türkiye* (no. 34520/10 ve diğer 2 başvuru, § 54, 28 Şubat 2017) davalarında da bu yönde karar vermiştir. Bu davalarda, yetkili makamların tepkisinin Sözleşme'nin 2 ve 3. maddelerine ilişkin gerekliliklerle uyumlu olup olmadığının belirlenmesi söz konusu olmuştur.

Mahkemeye başvuru tarihinde, soruşturmalar ve yargılamalar uzun yıllar boyunca derdest olduğundan, bu durum, hâlihazırda söz konusu tarihte, soruşturma yükümlülüğünde yer alan ivedilik ve makul özen gerekliliklerinin karşılanmadığını teşkil edebilmektedir.

37. Buna karşın Mahkeme, başvuranın, bireysel başvuru yolunun 23 Eylül 2012 tarihinde oluşturulmasından önce başvurusunu yapmış olsa dahi, başvurunun olaydan sonra iki yıldan daha kısa bir süre içinde yapılmış olması, ceza soruşturması halen derdest iken ve iç hukukun sonradan değişmiş olması bağlamında, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmakla yükümlü olduğu kanaatine varmıştır (bk. *Şefika Ak/Türkiye* (k.k.), no. 38628/10, §§ 37 ve 38, 27 Kasım 2010; *Kırbayır/Türkiye* (k.k.), no. 11947/12, § 49, 28 Nisan 2020). Başvurunun yapılmasından sonra iç hukukta meydana gelen yasama, içtihat ve usul ile ilgili yeni olgular, Mahkemenin, başvuran tarafın söz konusu bireysel başvuru yolunun oluşturulmasından önce başvurusunu yapmış olsa dahi, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmakla yükümlü olduğu kanaatine varmasına da yol açmıştır (yukarıda anılan *Kırbayır*, § 59).

38. Somut olayda, başvuranlar başvurularını 3 Nisan 2011 tarihinde yapmışlardır; bu, başvuruya dayanak oluşturan olaydan (4 Nisan 2009) iki yıldan kısa bir süre sonra, olayların hemen ardından açılan ceza soruşturmasının hala derdest olduğu, bir dizi soruşturma işleminin gerçekleştirildiği ve başvurunun yapılmasından sonra bazı gelişmelerin meydana geldiği bir zamanda gerçekleşmiştir (yukarıda 6-14. paragraflar).

39. Sonuç olarak, özellikle soruşturmanın etkisizliğine ilişkin şikâyetin gelişen niteliği göz önünde bulundurulduğunda ve başvurunun yapılmasından sonra iç hukukta meydana gelen usule ilişkin yeni olaylar dikkate alındığında, Mahkeme, içtihatları ışığında (bk. yukarıda 36-37. paragraflar), başvuranların kendisine başvurmadan önce Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmakla yükümlü oldukları kanaatine varmaktadır.

40. Bu başvuru yolunun, başvuranların, Devletin Sözleşme'nin 2. maddesinden doğan yükümlülükleri yerine getirmediği iddiasına ilişkin şikâyetleri konusunda uygun bir tazminat almalarına imkân veremeyeceğinin belirtilmesini sağlayacak herhangi bir unsur bulunmamaktadır (yukarıdan anılan *Ak ve diğerleri*, §§ 37, 38 ve 42-43 ve yukarıda anılan *Kırbayır*, §§ 56, 59 ve 60).

41. Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru bağlamında bir ihlal kararı verdiğinde, aynı zamanda ihlale son verebilecek telafiyi de belirttiğinin kaydedilmesi gerekmektedir (*Koçintar/Türkiye* (k.k.), no. 77429/12, § 41, 1 Temmuz 2014); Anayasa Mahkemesi, örneğin, tespit ettiği eksikliklerin giderilmesi için soruşturmanın yeniden açılması talimatını vererek, davayı Cumhuriyet savcısına gönderebilir (bu yönde bk. *Kaya ve diğerleri/Türkiye* (k.k.), no. 9342/16, 20 Mart 2018). Mahkemeye göre, bu husus, özellikle başvuruyu yapan kişinin Sözleşme'nin 2 ya da 3. maddesini ileri sürdüğü durumlarda, Türkiye'de oluşturulan bireysel başvuru yolunun temel taşıdır (yukarıda anılan *Ak ve diğerleri*, § 43 ve yukarıda anılan *Kırbayır*, § 60).

42. Dolayısıyla Mahkeme, söz konusu delil unsurları ışığında ve Sözleşme mekanizmasının ikincil niteliğini dikkate alarak, başvuranların Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmaları gerektiği kanaatine varmaktadır.

43. Oysa Mahkeme, başvuran Perihan Dağ'ın, eşinin yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkin olarak Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunmadığını tespit etmektedir (yukarıda 19-27. paragraflar). Dolayısıyla, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. fıkrasında öngörülen koşul yerine getirilmemiştir.

44. Başvuranlar Sultan ve Abdurrahman Karaoğlan ile ilgili olarak, Mahkeme, ilgililerin Sözleşme'nin 2. maddesi çerçevesinde bir şikâyet dile getirerek Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulduklarını gözlemlemektedir (yukarıda 17. paragraf). Bununla birlikte Mahkeme,

Anayasa Mahkemesinin, ilgililerin daha önce iç hukukta var olan usul ve esasa ilişkin gerekliliğe uyulmaması nedeniyle kendisine sundukları bireysel başvurunun, hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle (bu konuyla ilgili, *Pop-Ilić ve diğerleri/Sırbistan*, no. 63398/13 ve diğer 4 başvuru, § 42, 14 Ekim 2014 davası ile karşılaştırınız), şikâyetin esasına ilişkin karar vermeksizin (bk. örneğin *Vladimir Romanov/Rusya*, no. 41461/02, § 52, 24 Temmuz 2008) kabul edilemez olduğuna karar verdiğini tespit etmektedir. Nitekim, Anayasa Mahkemesi önünde, başvuranlar Sultan ve Abdurrahman Karaoğlan, söz konusu ceza soruşturmasına ilişkin herhangi bir belge sunmamış ve soruşturmanın ilerleme durumu veya etkisizliği hakkında en küçük bir açıklama yapmamışlardır (yukarıda 18. paragraf). Bu koşullar altında, ilgililerin Anayasa Mahkemesi önünde, 2. madde bağlamında dile getirdikleri şikâyetleri bu nedenle özünde ve yeterince desteklenmiş biçimde ileri sürmeleri olarak kabul edilemez; dolayısıyla bu başvuru geçerli şekilde yapılmış olarak görülemez (*Magyar Kétfarkú Kutya Párt/Macaristan* [BD], no. 201/17, §§ 53, 56 ve 57, 20 Ocak 2020 ve *Hanan/Almanya* [BD], no. 4871/16, §§ 149-151, 16 Şubat 2021 kararları ile karşılaştırınız). Dolayısıyla, başvuranlar Sultan ve Abdurrahman Karaoğlan, Anayasa Mahkemesi nezdinde yapılan bireysel başvuruyla ilgili uygulanabilir kural ve usullere uymayarak, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. fıkrasıyla ortaya konan koşulu yerine getirmemişlerdir.

45. Sonuç olarak, başvuru, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları uyarınca, iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

KARAOĞLAN VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE KARARI

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, 22 Ocak 2026 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Dorothee von Arnim
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Péter Paczolay
Başkan

KARAOĞLAN VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE KARARI

EK

Başvuranların Listesi

Başvuru No. 37344/11

No.	Adı Soyadı	Doğum Yılı	Uyruğu	İkamet Yeri	Temsilcisi
1.	Sultan KARAOĞLAN	1954	Türk	Diyarbakır	Diyarbakır Barosuna bağlı Avukatlar R. Bataray Saman, S. Çelebi, S. Gözkıran ve B. Benek
2.	Perihan DAĞ	1985	Türk	Şanlıurfa	Diyarbakır Barosuna bağlı Avukatlar R. Bataray Saman ve S. Çelebi
3.	Abdurrahman KARAOĞLAN	1958	Türk	Diyarbakır	Diyarbakır Barosuna bağlı Avukatlar R. Bataray Saman ve S. Çelebi